

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 c
 Helyben hátha hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 22 kor.
 Negyedévre... 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszafizetés
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 27.

A nemzetiségekről.

Elérkeztünk tehát a megoldandó kérdések között a nemzetiségi kérdéshez, a melynek fontosságát az kölcsönöz, hogy a magyar parlamentben ott ülnek képviselői a magyar állam képviselői között.

E lapok hasábjain már megmondtuk, hogy a nemzetiségi képviselőket nem tartjuk veszélyeseknek a parlamentben, mert kis számuk nem engedi, hogy veszélyes izgatást fejthessenek ki a magyar állam területén.

Emlékeztünk még a hatvanas évek egyik kiváló epizódjára, arra az élőképre, amit a magyar arisztokrácia kiemelkedő tagjai mutattak be — jótékony célra a nemzetnek.

A magyar, az oláh, a rác, a horvát testvéri frigyben állanak ott, mintegy rámutatva arra a nemzeti erőre, ami a nemzetet állammá s az államot erőssé teszi.

Ugyanebben az időben a nemzetellenes törekvés Bukaresttől Budapestig nyult s a mikor a provizórium alatt a nagy osztrák parlamentbe bevitték Erdélyt, a románok ott ültek a parlamentben a szászokkal egy csoportban, a magyarok

azonban történeti jogaikra hivatkozva, nem választottak követeket.

Az osztrák politikusoknak, kik a monarchiát a katasztrófa elé készítették, végtelenül tetszett az, hogy a nyakas magyarokat megtörik, fejük fölibe állítják a nemzetiségeket és eltiporják úgy, hogy még irmagru sem marad magyar ebben a hazában.

Az osztrák politikusok vezérelve éppen a nagy osztrák birodalom érdekében az volt, hogy a magyarok megsemmisítésével nem lesz ebben a hazában, nem lesz a régi magyar államban erő, ami ellentálljon az osztrák beolvasztási törekvéseknek.

Sikerült is annyira vinniök, hogy az erdélyrészi román inkább beszélt németül mint magyarul, a horvát még ma is jobban tud németül, mint magyarul, a szerb inkább tanult németül, mint magyarul és amikor a magyar nemzet végső elkeseredésében az olaszegység megteremtésén fegyverrel működött, mikor az olaszországi magyar légió a brigantikát leverte, úgy hogy a Bourbonok urserege, amikor látta jönni a magyar leginariusokat, ungharesi-kiáltással szétszaladt, akkor látták a bécsi politikusok, hogy immár a külföldön gyűlnek a magyarok, hogy majdan szövetkezve az Ausztriát megtámadó legelső ellenséggel, hazájok felszabadítására segélyül legyenek.

Gyöngye kísérlet történt a kibékítésre, a magyar országgyűlést összehívták, de a custozzai győzelem hírére 1866. június 24-én szétoszlatták azt.

Hiszen magyarok győztek az olaszokkal szemben.

No de megjött 1866. július 3-án az osztrák katasztrófa — Königrécznél és ekkor újra szükség lett a magyarra és legfőképpen Deák Ferencre, a béke apostolára.

A magyar állam az 1867. évi XII. törvényekben törvénybe iktatott.

De a románok, a horvátok, a horvátországi grancsárok még mindig Bécs felé nyújtották karjaikat.

Nemzetiségi testvéreink intelligenciája gyűlölt bennünket, mert a magyar államot felépítettük s ebben ők magukra veszteséget láttak.

A Bécs politikája folyton táplálta ugyan a mi testvéreink gyűlölködését, de Zágrábban a magyar cimer megvédésére mégis osztrák katonákat kellett küldeni, megmutatására annak, hogy habár a bécsi politika úgy titokban rokonszenvez is a magyargyűlölködéssel, de a hivatalos diplomácia kötelességének ismeri az állam törvényeit fentartani.

Ugyan e politika táplálja mostan is. És hogy ha horvát testvéreink már értik és tudják, hogy eddigelé a bécsi politikának felültek, román testvéreink még

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A táncteremben.

Irtá: Herceg Dezső.

Mikor Kovács Laci kis szobájába lépett, levelet talált az asztalán. Kezbebarátjától, Nagy Ferkótól volt a levél, ki arról értesíti őt, hogy hagyományos báljukat az idén is megtartják és a rendezőségbe ezennel tisztelettel meghívja.

Bosszusan dobta le a levelet, a nem annyira diszes, mint inkább fásaszó rendezői tisztségéből már neki elég volt, nem kér többet a megtiszteltetésből.

De, mikor Ferkó oly szeretetreméltóan ír neki, úgy kéri őt, mégsem tagadja meg kérését és hosszas habozás után elhatározta, hogy az idén kivételesen — bár visszavonhatatlanul utoljára — még elvállalja a rendezést.

Mert, kérem bizony nem a legfényesebb állapot, lelkiismeretes rendezőnek lenni! A rendező-bizottság megalakulásától kezdve, jóval a bál utánig az egész idejét lótas-lutással töltöni el. A folytonos gyűlésezések, melyek mélyen az éjszakába nyulnak, a sok szaladgálás,

termet kibérelni, cigányt föltagadni, rendőri engedélyt beszerezni mind — mind drága idejét rabolják el. Hivatalát elhanyagolta, a sok dolog idegessé tette.

Rendező társai ismerték komolyságát, megbízhatóságát és — az összes teendőket a nyakába akasztották. Mindenre és mindenről neki kellett gondoskodnia. Oh, hiszen ha a legkisebb dologról is megfeleldezik, az a »nagy estén« a legszörnyűbb kellemetlenséget, bajt okozhatja neki.

Azután az ujságoknak a sok komünikékét leadni, a meghívók szétküldése mind szegény Laci vállaira nehezedett.

Bárhova ment, bárhova nézett, mindenütt zaklatták. Ha zsuron megjelent a leányok közrefogták:

— Hallottuk, hogy bált rendeznek. Meghívóra biztosan számítunk.

— Kérem, kérem — udvariaskodott Laci — elő van nálam jegyzve. Idejében meg fogják kapni.

Ha az utcán ismerőssel, barátal találkozott, már messziről kiáltották feléje:

— Szervusz, Lacikám, — egy tiszteletjegyre lesz szükségem . . .

— Nekem kettőre . . .

— Jó, jó, meglesz — mondta Laci — csak a cimeteket kérem és menekül tovább. És ha ez zür-zavarban — Isten őrizz — véletlenül elfejtenék egy két madikének meghívót küldeni, legalább és száműzetésre ítélnék.

Mig sokan annak örültek, hogy a nagy, szépnek ígérkező báli est mindjobban közeledett, addig — oh igen — ő is örült ennek, de csupán azért, hogy e fényes tisztséget mielőbb lerázhassa magáról.

Yégre elérkezett a várva-várt est. Az »Internationale« szálloda termei pazar fényárban usztak. A parkett fényesre volt kefélve. Sikos volt akár egy jégpálya.

A rendezői tábor Kovács Laci felügyelete alatt ügyesen volt elosztva és nagyuri eleganciával vezették a terembe a vendégeket.

A teremben élénk, ideges sürgés-forgás keletkezett. A hölgyek fényes toilettekben gard des damesjuk mellett. Idegesen legyez-

Ujjonnan nyílt üzletemben,

a mely fővárosi mintára van berendezve, raktáron tartom a legizlésebb kalapokat, fehérneműket, nyakkendőket és mindennemű uridivat cikkeit. — Férfi fehérneműket és angol női ingblouszokat mérték után készítek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Lukács Aladár

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Az Orsolya-apáczák új bérpalotájában.

mindig szivják azt, mintha anyatejjel táplálkoznának, de egyúttal szemekkel Románia felé pislognak.

A szabadelvű párt uralma alatt a nemzetiségi kerületek könnyen voltak megszerezhetők; — így azután azok, a kik rendelkeztek velök, a passiv ellentállásra és gyűlölségre izgatták hiveiket, de egyúttal követelték szolgálataik jutalmát, tehát a parlamentben nem igen tünt fel a nemzetiségi kérdés.

Most azonban, a koalíciós pártok idejében a vizsorszolgálat elmaradt, főleg a román választókerületekben, az egyes nemzetiségi képviselőknek tehát haza kell beszélőniök, hogy hiveik lássák az ő nagy bátorságukat.

Goldis azonban tulment a megengedhetőség határán, amikor Romániában képzelte magát és a zsidók egyenjogúsítása felvetésekor így szólt:

— Az izraelita ujság hozta ezt nálunk Romániában.

Ez a kifejezés, amelyet különben ma rektifikált, rámutat a román intelligencia egy részének, de főleg a nemzetiségieknek törekvéseire.

Még jó, hogy a nép nem követi őket tüskén-bokron át

Lassan érleli az idő a népek rokonszenvét. De érleli.

Vannak még dissonantiák, amiket a magyar sajtónak el kell tüntetnie.

Vannak érdes kiszögellések, a melyekbe néha-néha beleülünk, de lassankint elkopnak ezek is, hogy egybe-forrjon a magyar állam minden népe a magyar haza szeretetében.

Szánalomra méltó kísérletek történnének még itt-ott a magyar állam ellen, hanem ez nem történik többé az osz-

trák császár jegyében; — a magyar király nevében gr. Andrássy Gyula belügyminiszter nyilatkozik, aki a magyar állam nevében beszél a nemzetiségekkel, hogy megértsék amott Bécsben is.

Dús László.

Miniszteri tanácskozás Mint a Magyar Tudósító értesül, a képviselőházban ma délelben miniszteri tanácskozás volt, amelyen Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Apponyi Albert gróf kultuszminiszter, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, Zichy Aladár gróf a király személye körüli miniszter vett részt. A miniszteri tanácskozás félóra hosszágig tartott.

Az ugrai acsarkodás. Megirtuk tegnap, hogy Hálász Lajos dr. orsz. képviselő vasárnap beszámoló beszédet mondott Ugrán. Egyik fővárosi lap társunk azt írja erről a beszámólóról, hogy Hálász képviselő ur beszédének folyamán fájdalommal konstatálta, hogy a kormányhoz fűzött reménységek nem teljesültek. A nép sanyaru helyzetén változtatandó, — amelynek következménye a kivándorlás ijesztő terjedése — szükségesnek tartja a *latifundiumok felosztását és a papi javak megváltását*. Az ezzel felizgatott tömeg tetszéssel fogadta a beszédet. Hogy a magunk részéről értékeljük Hálász Lajos és társai ugrai kiszólásait, színházunk derék komikusát, Bércit citáljuk: »Hát csak Ugrán, — hát csak Ugrán-doznak ők!«

A néppárt értekezlete. Az országgyűlési néppárt ma délután 5 órakor értekezletet tartott, amelyen a kultusztárca költségvetését tárgyalta.

Az ötös bizottság. Az igazságügyi bizottság tudvalevőleg ötös albizottságot küldött ki a Fejérváry kormány vád alá helyezése dolgában, az albizottság ma délelőtt alakult meg és elnökké Bizony Akost választotta meg.

Koronaőr választása. Fővárosi tudósítónk jelenti: A kormány előterjesztést tett a királynak a Radvánszky Béla báró halálával megüresedett koronaőri méltóság betöltése iránt. A választás december hó 4-én lesz a képviselőház és főrendiház teljes ülésében. Egész bizonyos, hogy Radvánszky utódává Wesselényi Miklós bárót fogják választani. Az ülés az országháza kupolacsarnokában lesz. Justh Gyula elnök a kupolacsarnokban ma helyszíni szemlét tartott, hogy tájékoztassa magát az elhelyezés iránt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 27.

Elnök: Justh Gyula.

Az elnöki bejelentések után Polónyi Géza beterjeszti a bírói és ügyészi szervezet némely módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Bakonyi Samu a véderőbizottság előadója néhány kisebb ügyről tesz jelentést.

Következik a *belügyi tárca költségvetésének* tárgyalása.

Goldis László tegnapi szavait igazította helyre.

Az egészségügyi kiadások címénél.

Éber Antal foglalkozik az orvosokkal. Kévs az orvos és rosszul vannak fizetve. Kimutatja, hogy az állami alkalmazottak jobban vannak dotálva. Ez az oka annak, hogy az orvosok száma évről-évre csökken. Beszél az egészségtelen, rossz munkáslakásokról. A tuberkulózis elleni mozgalmat nem tartja megfelelőnek. Felhívja a belügyminiszter figyelmét még több ilyen hiányosságra. A Lipótmézsi elme-gyógyintézetben például éheznek a betegek. Foglalkozik továbbá a fővárosi kórházakkal, amelyek ugyszólván fészkei a tuberkulózisnak.

getik magukat s bizonyára mindnyájuknak egy jár a fejcsékélyükben:

— Istenem! Bár csak jól mulatnék! . . .

Az urak frakkjukban adják a blazirtát. Nagyobb részt a terem közepén helyezkednek el. Onnan könnyebb a hölgyeket végigfixirozni.

Egyszerre csak Kovács Laci a főrendező jelt ad a cigánynak. Elhangzanak a csárdás első ütemei. Sok Leánysziv kezd e pillanatban hevesebben dobogni.

Csak lassan szaporodnak a táncoló párok. Hidegen, csendben táncolnak. Ki ki keresi a párját, kivel legjobban tudná végig mulatni a hosszúnak tetsző éjszakát.

Mind több s több pár táncol azután. Itt-ott már hangos kacaj is hallatszik. Nini, hiszen már egészen belemelegedtek a tácbá, már egész otthonosan érzik magukat.

Szegény Laci a jó rendező még mindig nem pihenhet. Százszor is végigrohan a termen: — Urak, táncolni — unszolja folytonosan és fáradhatatlanul visz és bemutat táncosokat.

Egy pillanatra megáll. Körülnéz a teremben. Azt nézi, vajon hölgy ismerősei, kiket meghívott, táncolnak-e? Istenem micsoda gond. Még bizony sokan ülnek.

A leányok idegesen feszengenek székükön, ajkaikat harapdálják és legyezgetik magukat. Melletük a mama — oh, milyen kétségbeesett pillantásokat vet Laci felé. Mintha csak mondaná:

— Kovács ur nézze, nézze csak, Ilonka ül.

Szegény Laci. Mit tegyen? Cipeli a táncosokat, de mikor csunya lányok. Mit is keresnek csunya lányok a bálban? Bosszankodik magában — ha a leány csunya, hát maradjon otthon. Nem kell ám mindenkinek bálba menni és az ő nyakára nehezdedni . . .

De mégis, itt tenni kell valamit. Ő meghitta őket, tehát kötelessége a mulattatásokról is gondoskodni. Igen, akárhogy, bármi áron, de a leányoknak mulatniok kell, de hogyan? Mi képen?

Izgatottan rohan ide-oda, homlokáról hideg verejték gyöngyözik. Egyszerre szemei fölvilannak. Egy eszme!

A terem közepére rohan, a »féfiak táborába.«

— Szervusz Tonikám — szól egyik ismerősének — kérlek csak egy szóra.

— Parancsolj velem — felel a kérdező.

Laci fontoskodó arccal folytatja:

— Add becsületszavadat, hogy mit most neked mondok, köztünk marad.

Kezet szorítanak.

— Látod ott a sarokban azt a leányt?

— Melyiket, a barnát?

— Nem mellette a szőkét.

— Azt a csunyát?

— Na, na, nem épen szép, de nagyon kedves és . . . és művelt leány. Te, hát az a leány, szerelmes beléd. Bolondul utánad.

Tóni barátunk hirtelen elpirul. Keblét büszkeség dagasztja, hogy egy leány ő belé szerelmes. Már nem is látja olyan csunyának a kisasszonyt.

Laci pedig gyorsan hozzáteszi:

— Jól fogsz vele mulatni. Gyere, bemutatlak neki, — és karonfogja a fiatalembert, egy pillanat alatt a leány előtt terem és bemutatja őt:

— Kerekes Antal barátom . . . aztán megkönyebbülten szalad vissza a »táborba«.

Gyengéden megérinti egy másik barátjának vállát.

— Kérlek csak Fricikém egy szóra.

Frici szolgálatrakészen követi. Laci pedig újból kezdi:

— Becsületszavadat kérem, hogy köztünk marad a dolog.

— Becsületemre!

— Nézd velünk szemben azt a Mädit.

— Azt a csunyát?

— Hiszen, ha nem is szép — de nagyon bájos, kedves. Bolondul utánad . . . jól fogsz vele mulatni. Gyere bemutatlak . . .

Mire ily módon összes ismerős hölgyeit s cousinejait jól elplacierosta, ami azt jelenti, hogy a jó táncosokat és kitartó udvarlókat szerzett számukra — egészen kimerült. Fáradtan dült le a terem végén egy sarok ülésre.

A zene bájos keringőt játszott. Vigan, kacagva keringőztek el előtte a táncoló párok. Valahányszor egy-egy jól »elhelyezett« unokanővér, vagy ismerős ért eléje — mindegyik boldogan, hálásan moslygott feléje . . .

Egyszerre barátja, Nagy Ferkó ért eléje.

— Mi van veled, Laci, nem táncolsz?

— De igen, csak kissé elfáradtam, — pihenek . . .

— Nézz csak fiacskám a lábam irányában. Látod ott azt a leányt? — szólt Ferkó.

— Látom, mi van vel-e? hisz az szegény egy csöppet sem szép.

— Jó, jó, de — nagyon kedves, okos mädí. Jól zongorázik. Az apja gazdag ügyvéd . . . Hatvanezer korona hozományja van . . .

— Komolyan?

— Igen. És melegen érdeklődik irántad! . . .

— Igazán?

— Igazán. Gyere bemutatlak neki . . .

Vidéken is rendezetlenek a kórházi állapotok. Temesváron egyik kórházban valóságos ázsiai állapotok vannak. Példákat hoz fel erre. A betegek sinylódnak, éheznek. — Ezeknek való ellátásra tudja, hogy sok pénz kell, de ezt azért kötelességünk megadni, mert az emberiség tizezeinek megmentéséről van szó! (Helyeslés.) A költségelirányzatnál, a közegészségügyi kiadásokat nem tartja elégségesnek. De ha elfogadja, azt azért teszi, mert a belügytárca mostani vezetője iránt teljes bizalommal viseltetik, bizik benne, hogy a felsoroltak enyhítésére és megjavítására minden lehető elfog követni. (Helyeslés.)

Vajda Sándor: Reflektál Eber szavaira és ezzel kapcsolatban foglalkozik a kiadások tételeivel. Számokban igazolja, hogy a gyermekek elhalálozásának nagy részét nem lehet tudni, hogy nem tuberkulózisban haltak-e meg, miután nem hivatott orvos, hanem csak halottkém vizsgálja meg. A körorvosok fizetése egyes helyeken nagyon kevés. Hosszasan beszél az ő kerületében levő szolgabírák basáskodásáról, amit a néppel szemben cselekednek. Tudvalevőleg falvakon nincsenek diplomás bábák és mégis azokat az asszonyokat, akik ezzel foglalkoznak, kuruzslás miatt üldözik. Kérdezi, hogy vajjon azok a hirdetések amelyek minden újságban megjelennek s holmi ismeretes nemi bajok gyógyítását hirdetik, vajjon nem nevezhetők-e inkább kuruzslásnak, Meg is nevezi három oláh parasztnak a feleségét, akiket a szolgabíró üldözött. Határozati javaslatot nyújt be, miszerint a Budapesten megtartott orvosi kongresszus határozatai a körorvosokra nézve, azok fizetésének, kötelességének rendezésére nézve végrehajtsanak.

Andrássy belügyminiszter köszönetet mond Ebernek és Vajdának, hogy e nagyfontosságú kérdéssel csak foglalkozott is. A legfontosabb, de legelhanyagoltabb nálunk a közegészség kérdése. A pénzügyi helyzet egyensúlyát megzavarni nem szabad, de a lehetőség mértékén belül fejleszti ez ügyet. Már eddig is tett sokat a kérdésben. Legfontosabb kérdés az orvosok fizetésrendezése. Erre nézve javaslatot fog benyújtani, úgy, hogy 1908-ban már a felemelt fizetést kaphatják az orvosok. A tuberkulózis elleni védekezésre nézve igazat ad Eber Antalnak, igyekezni fog a társadalmat bevonni az akcióba. A kórházakra nézve az itt lévő angolok is meglepődéssel nyilatkoztak. Baj, hogy kevés a kórház.

Hogy a Lipótmezőn a betegek éheznek, annak ellenkezőjéről kapott információkat. Megközelíti a három milliót az a többlet, melylyel a közegészségügyre többet fordítanak, mint a múlt évben. Hogy a nemzetiségi vidékeken rosszabb a közegészségügyi helyzet, annak ellenkezőjét annál is inkább állíthatja, mert neki is vannak nemzetiségi vidékeken birtokai.

Vajda Sándor: Visszavonja határozati javaslatát, miután a belügyminiszter úgy is kilátásba helyezte a kívántak végrehajtását.

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után

Török Kálmán a közegészségügynek jó ivóvízzel való ellátásáról beszél. Mindenki, aki ismeri a községek vízmizériáit, csak elismeréssel fogadhatja, hogy a belügyminiszter e téren is többet akar tenni, mint elődei. Az az ötvétezer korona azonban, amelyet erre a

célra szán a belügyminiszter, nagyon kevés. Az a körülmény, hogy a legtöbb községben csak felső talajvízü kutak vannak, minden járványnak kiapadhatatlan forrása. Legnagyobb a vízmizéria Gyöngyös városában. Ez a tizenhatezer lakosu város nyár idején a harmadik faluból kénytelen drága pénzen kocsin hozatni az ivóvizet. Legcélszerűbb volna, ha furó gépet szerezne az állam, mely községről-községre járva, a vízben szűk vidékeket ellátná kuttakkal.

Thaly Kálmán szerint a mély furás nem fog mindenütt beválni. Például Debrecen már százazreket költött ártézi kutra, de vizet még sem kaphat, mert a hol nincs víz, ott hiába keresik. Az a baj, hogy a hegyeink most jobbra vízben szegények az erdők kipusztítása miatt.

A pozsonyi kórház tételénél Thaly Kálmán a kórház részére külön trahoma pavillont kér.

A csendőrség és a rendőrség tételénél Ballagi Aladár a fővárosi rendőrség fizetésének javítását sürgeti. Elmondja, hogy rendőrök jöttek hozzá és panaszkodtak. Stílárís módosítást ad be.

Vászonyi Vilmos szintén kéri a rendőrök fizetésének és létszámának emelését, de csak akkorra, ha a fővárosra már újabb terheket nem ró.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ismeri a rendőri szolgálat nehézségeit. A legjobb akarattal van a rendőrök iránt és ennek már a jövő évi költségvetésben nyoma lesz. (Helyeslés.)

A határrendőrség tételénél Benicky Ödön szólal föl és a határrendőrség fejlesztését kívánja. A betegápolási tételénél azt kívánja, hogy a törvénytelen gyerekekről az állam gondoskodjék.

A választói névjegyzékekről szóló tételénél Szász József fölvilágosítást kér az általános választói jogról és a választókerületek beosztásáról.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter kijelenti, hogy a választói reformot most tárgyalják a miniszteriumban és a választókerületek beosztása dolgában most állítják össze a statisztikai adatokat.

A Ház ezután a belügyi költségvetést elfogadta, Andrássy Gyula gróftól megéltjezte és holnapra a kereskedelmi tárca költségvetését tüzte ki tárgyalásra. Ezzel az ülés véget ért.

Cigány háboru.

Városunk cigány negyedében kiütött a polgárháboru. Beállott a tél a bokrok nem uyujtanak menedéket a szemét, dombok pedig szintén hidegek, a nyári cigány gárda kezd megérkezni, hogy téli álmát végig aludja. Ilyen vándor had érkezett meg a napokban a cigány-negyedbe. Mivel pedig a cigánynegyed lakossága a létesített lovas rendőrség őrkdése folytán kezd tisztességgé lenni, a vándor utról hazatérő collégákat tisztességtelen embereknek nyilvánították és hogy becsületességükkel id. Rimanóczy Kálmánt és a velencei gazdákat megnyugtassák e jövevényeket semmiféle képen nem akarják vissza fogadni. Természetes, ez háborut provokált és a vége az lett, hogy a visszatérők közül Rostás Sándort alaposan helyben hagyták. Emiatt Rostás családja tegnap orvoslást keresett a rendőrségen.

A Rostás család, egyik legtekintélyesebb tagjától egy kackiás cigány menyecskektől vezetve, aki a vándorlás alatt az orra hegyét valami harctéren hagyta, neki indult a városházának. A rendőrség egyik magas (hosszu) tisztviselőjétől kérdezte a menyecske:

— Hol lakik a cigányok főbirója?

— Hát kint a cigánynegyedben.

— Ott csak a kisbiró lakik, de az a kicsi gömbölyű ur, akinek a nyakában két arany csillag van, az hol lakik?

Ezek után Kemény rendőrbiztoshoz jutott a menyecske és ott mindjárt fel is ismerte a cigányok főbiróját Kemény Ignác rendőrbiztos személyében. Keménynél előadta a panaszt, őket nem akarják bebocsátani a telepre, pedig már három telet is ott töltöttek. Kemény kezzeljes szavai után Réz Bertalan rendőralkapitányhoz ment a menyecske és ott előadta, hogy ha a vajda Hamza, őt még egyszer háborgatni fogja, hát letogja forrázni.

Réz kapitánytól tovább vándorolt a familia, mig végre az utcára jutott.

Alig távozott el Rostásék hada, Hamza Mihály a cigányok vajdája és kisbirója dugta be bozontos fejét Keményhez. A vajda előadta hogy ő nem engedi be a telepre Rostást, mert az egy gazember. E mindent magában foglaló szö igazolására a következő bizonyítványt vette ki ólomgombos mellényéből:

Ezennel tudatom, hogy várad-velencei Kálmán-utca 57. számú háztól a tavasszal próbálkozott majorságot fogni.

Kálmán-utca 57.

Gyarmati-ház.

Ugyancsak ennek a bizonyítványnak hát lapjára volt rányomatva a következő bizonyítvány.

Vasut utcából 63. szám alól egy kövér libának akarta kicsavarni a nyakát elakarta lopni de meg fogtuk

Tóth András.

Ezek a nyomatékos bizonyítványok még semmik a következőkhöz képest.

Rostás Sándor végig járja a falukat és egy egy busuló oláh pasast ha meg fog, mellé áll és félvállal nagyot bök rajta.

— Hát osztán akarsz meggazdagodni, te, te mocskos, hogy varju vajja ki a szemedet?

A paraszt természetesen lépre megy és mindenáron meg akar gazdagodni.

— No hát jó. Hát osztán tudod-e a Kristóf imádságát.

— Nem én!

— Megtanítalak én rá, csakhogy előbb adj nekem 80 forintot.

Az oláh ad, ha mindjárt a tehenét is eladja. Rostás pedig valami babonás mondókat betanít az együgyű emberrel és éjszakára kicsalja a szántóföldekre és ott gödröt ásat vele. Ásás közben a pénzsovár ember folyton mondja a Kristóf imádságát. Mikor már derékig gödörben van a hiszékeny ember, akkor a Rostás familia elő ront rejtek helyéből és hangtalanul alaposan elrakják a babonás embert. Rostás másnap érdeklődik a szellemektől kapott pénz után és mikor meghallja, hogy pénz helyett botütéseket kapott, még neki áll feljebb és szemrehányóan mondja a jól megrakott olábnak, hogy miért nem tanulta be jól Kristóf imádságát. Ha jól megtanulta volna, akkor nem verték volna meg a lidércek. És a babonás paraszt elhiszi.

Az ilyen gaztettei miatt ült legutóbb is Rostás a fogházban, tehát nem csuda, ha ami látszólag megtisztességesedett cigányaink idegenkednek a tul élelmes cigánytól.

Rostás panasa különben még nincs befejezve és így tovább folyik a cigány polgárháboru, mig a nagyhatalmak szét nem ugrasztják őket.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

UJDONSÁGOK.

* **Szilágyi Dezső siremléke.** Néhány esztendő múlt el már Szilágyi Dezső halála óta, de a nemzet mindezeidig adósa azzal az elismeréssel, mely emlékének megilleti. Még a Kerepesi-uti temetőben levő sírját sem díszíti méltó siremlék, mintha a magyar társadalom a halálát követő politikai bonyodalmak ideje alatt megfeledkezett volna róla. A magyar jogász-egyesület néhány évvel ezelőtt gyűjtést kezdett ugyan Szilágyi siremlékére, de a mozgalom nem felelt meg a jogos várakozásnak. A politikai életben bekövetkezett fordulat után most az új korszak vezető férfaira hárul a kegyeletes feladat, hogy Szilágyi Dezső emlékének méltó megőrkítéséről gondoskodjanak. Ebben a dologban ma délelőtt, mint értesülünk, a képviselőház miniszterelnöki szobájában tanácskozás volt, amelyen Wekerle Sándor, Darányi Ignác, Justh Gyula, Zichy Aladár gróf és Návay Lajos vettek részt. Valószínű, hogy a tanácskozás eredménye gyanánt legközelebb országos mozgalmat fognak indítani Szilágyi Dezső siremlékének és szobrának föllállítására végett.

* **Anyakönyvi kinevezés.** A belügyminiszter Biharvármegyében az anti anyakönyvi kerületbe Szűcs József segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

* **Tanfolyam a villamos motor kezelésére.** A kereskedelemügyi miniszter a m. kir. technológiai muzeum gépcarnokában levő kis ipari munkagépek kezelésére hat napig tartó tanfolyamot rendez, amelyen részt vehetnek a motortulajdonosok, moterkezelők, elektrotechnikai szakmunkások, továbbá olyanok, akik műhelyükben motort akarnak beüzemeltetni, vagy kezelni. A tanfolyam ingyenes, csak két korona beiratást kell fizetni. Sőt a kereskedelmi miniszter hajlandó a tanfolyamon résztvevőknek Budapestre és vissza félárú III-ad osztályú jegyet engedélyezni. Kívánatos, hogy Nagyváradról is minél többen vegyenek részt a tanfolyamon. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara ezuton is felhívja az érdekelteket, hogy a részvétel iránt a kamarai irodában, a hivatalos órák alatt jelentkezzenek. A tanfolyam megtartásának idejét s az összes tudnivalókat annak idején közöljük.

* **Utcabővitést kérnek.** Oláh Ferenc nagyvárad lakos, a Károly-utcai lakosok nevében azon kérelmet terjesztették Nagyvárad városához, hogy a szűk utcát bővítse ki a város. Oláh Ferenc ugyanis egy nagyobb szabású ipartelepelt szándékozik felállítani, azonban ezt gátolja a szűk utca. Az utca szélesítéséhez szükséges területet Oláh Ferenc és szomszédai ingyen engedik át a városnak, azonban a telkek mögött levő közterületből megfelelő terület kérnek.

* **Beóthy Ödön hamvai.** A biharmegyei és nagyvárad régészeti és történelmi egyesület legutóbb tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy Beóthy Ödön hamvainak hazahozatala érdekében lépéseket tesz. Az egyesület tegnap átiratot intézett Biharvármegye törvényhatóságához, hogy Beóthy Ödön holttestét az idegenből a vármegye hozassa haza. — Már 1868-ban a vármegye hozott határozatot, hogy Beóthy Ödön arcképét megfesteti és a holttestét hazahozatja, azonban annak a határozatnak csak az első része lett foganatosítva és az igen nagy szerepet játszott honliu holtteste kint maradt. Az egyesület kéri a megye törvényhatóságát, hogy most mivel nincs semmi akadály a

hazahozatal foganatosításában, a vármegye teljesítse hazafias kötelességét.

* **A villamos kondenz vízmedencéje.** A főmérnökség tegnap jelentést tett a tanácshoz, hogy a villamos telep kondenz vízmedencéjét és tisztítóját felülvizsgálták. A vizsgálat megállapította, hogy a legutóbb talált hiányok pótolva vannak és a művek teljesen megfelelően végzik rendeltetésüket.

* **Chamberlain állapota.** Londonból jelentik: Jó forrásból jelentik, hogy Chamberlain állapota napról-napra javul. Chamberlain múlt pénteken több óra hosszúra sétált parkjában s a következő napon élénken tárgyalta a tarifa-bizottságnak a mezőgazdaság állásáról elkészített jelentését. Chamberlain egészségének teljes helyreállítása végett nemsokára délvidékre fog utazni szután újra tevékeny részt szándékozik venni a politikai életben.

* **A korcsmák vasárnapi bezárása.** Szabolcsvármegye törvényhatósági bizottsága legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy feliratot intéz a kormányhoz és a képviselőházhoz, amelyben intézkedést kér a korcsmák bezárásáról vasárnap reggel 9 órától délután 4 óráig leendő bezárás iránt. Ezen intézkedést könnyen keresztülvihetőnek tartja, mert pl. Angliában egész vasárnap bevannak zárva a korcsmák és italmérések. Szabolcsvármegye felterjesztését pártolás végett megküldte Nagyvárad városának is.

* **Nemzetközi orvosi kongresszus.** A király a Budapesten 1909. augusztus hó 29-től szeptember hó 4-ig tartandó XVI. Nemzetközi Orvosi Kongresszus védőségét az 1906. nov. 26-ikán tartott kihallgatás alkalmával elfogadta. A küldöttség tagjai voltak: Müller Kálmán egyetemi tanár, a főrendiház tagja, mint a kongresszus elnöke, Tóth Lajos tanár, miniszteri tanácsos, Grósz Emil egyetemi tanár, mint a kongresszus főtitkárja. A kongresszus előmunkálatai már megindultak. A szervező, a végrehajtó, pénzügyi s fogdó bizottságok valamint a szakosztályok megalakultak. Előreláthatóan a kongresszus igen látogatott lesz, az előző kongresszusokon a résztvevők száma 3000—8000 között ingadozott, eddig legtöbben Rómában és Moszkvában voltak. Tekintette Budapest földrajzi fekvésére, legalább 4000—5000 résztvevőre lehet számítani. A vezetőség természetesen a legnagyobb súlyt a kongresszus tudományos munkásságára fekteti s a referátumok előadóiul az orvosi tudomány legelőkelőbb képviselőit igyekeznek megnyerni. A kongresszusoknak a népek egészségének s így jólétének emelésében igen nagy részük van, természetesen elsősorban az az ország értékesítheti a tudományos munka eredményét, amelyben az összejevet-lek tartatnak. De az sem kicsiny előny, hogy a tudományt művelők ezrei személyesen győződhetnek meg közintézményeinkről. Hogy a kongresszus Budapesten tartatik meg s a tudományos világ figyelme a magyar fővárosra irányul ez idő alatt, az igen nagy részben dr. Müller Kálmán egyetemi tanár érdeme.

* **Villamos szabad jegyek.** A városi számvevőszéki szolgák kérelmet adtak be a városhoz, hogy a villamos vasútra szabad jegyeket kapjanak. A villamos szabad jegyekre csak a kézbesítő városi szolgák tarthatnak igényt és e miatt a kérelmet nem fogják teljesíteni.

* **A tüdőbetegek javára.** A városunkban létesítendő tüdőbetegek intézetére a vidéken is megindult a mozgalom. Tegnap a polgármesterhez Bihar Lajosné a vaskóhi járási számvevő felesége 10 koronát küldött, hogy

azt a már összegyűlt alaphoz csatolja. Ez a példa bizonyára nem marad követés nélkül.

* **Rejtélyes gyilkosság.** Borzalmas és titokzatos gyilkosság tartja izgalomban Székelyhid lakosságát. Mint tudósítónk jeleni ott tegnap a község egyik jómódu gazdáját halva huzták ki az udvarán levő mély kútból. A megindított nyomozás még nem járt kellő eredményre, amennyiben a rejtélyes ügyben szemtanúk nincsenek. A községben azt beszélnek, hogy a gazdát két fia dobta volna a kutba. — Gyermekével ugyanis már régebb idő óta viszálykodásban élt az öreg. Másik verzió szerint a gazdát felesége dobta volna a kutba, azonban mindkét állítás megerősítésre vár.

* **Belényes—örvényesi megállóhely megnyitása.** Az államvasutak üzletvezetősége értesíti a közönséget, hogy a Nagyvárad—Belényes—vaskóhi vasuton fekvő Belényes—Örvényes nevű 18. sz. őrbáz feltételes megállóhely a személy- és podgyászforgalomnak f. évi december hó 1 sejével megnyillik. Nevezett feltételes megállóhelyen az összes személyszállító vonatok utasok le-, vagy felszállása céljából feltélesen meg fognak állani. A személy- és podgyász feltételeket e feltételes megállóhelyen egyelőre a vonatokról a fennálló személy díj-szabási határozmányok alapján utánfizetéssel lehet eszközölni.

* **Esküvő.** Diszes esküvő lesz a hét végén, december 1-én a várad-olaszi plébánia templomban. Dr. Medvigy Gábor, a fiatalabb ügyvédi kar kiválóbb tagja, Medvigy Mihály kir. ítélőtáblai tanácselnök fia vezeti oltárhoz bájos aráját Hlatky Margitot, Hlatky Endre tekintélyes ügyvéd, az ügyvédi kamara elnökének leányát.

* **Tömeges kivándorlás.** A köznép most megváltoztatja a már régebben Amerikába irányított útját és az utóbbi években oly nagy szerepet játszott Japán krizantenumos partjait választotta ki kivándorlása végpontjává. Így Pocsajból mintegy 200-an kivánczolnak a keleti mesés országba. A kivándorolni szándékozók érdeklődtek is az odajutás után. A nyert felvilágosítás természetesen nem valami kecsegtető volt és így valószínű, hogy a Japánba kivánczolók tovább is magyar kenyeret fognak keresni. A vármegyétől nyert információ az, hogy ott egyedül Nagylétéről jelentkezett egy ember, aki Japánba akart menni. Ez az egy kivándorló is egy már kint levő rokonának rábeszélésére óhajtott kimenni.

* **Halálozás.** Részvéteii értesülünk egy kiváló urinó öz. Galy Ferencné szül. Harmathy Luiza haláláról. A köztiszteletben állott idős urinó, kibem Harmathy Károly kir. táblabíró nővérét gyászolja, élete 64-ik évében hunyt el Tenkén. — Temetése ma, november 28-án délelőtt 9 órakor megy végbe.

* **Mi van eladó?** Tegnap az ügyészségnek egész második emeleti folyosóját valószínűleg ellepték a zsibárosok, akik c aptak ott olyan lármát, hogy zugott bele az épület. Az ügyészségen ugyanis a múlt év november havától felgyülemlött bűnjeleket adták el tegnap és ez gyűjtötte össze a zsibárosokat oly nagy számmal.

* **Verekedő honvéd.** A Kolozsvári utcán a Budai-féle korcsmában Rostás Ignác honvéd (cigány) a rendőrség előtt ismeretes firmát, összeszólalkozott Sallai Viktor asztalossal és fojtogatni kezdte. Sallai segítségére közbelépett Kripka József iparos, akit Rostás a szuronyával fején vágott, úgy, hogy ez eszméletlenül terült el. A korocsmáros a velencei különítményért telefonált és az innen kiküldött rendőrök Rostást elfogták és a honvéd laktanyába kísérték, ahol azonnal lezárták, Kripkának sértése súlyos; lakásán ápolják.

Méhek betelelése.

Rendes méhészt ugyan már rendbe hozta méheit a kritikus téli időre. gondosan be is takarta méheit melegítő anyagokkal, mindazonáltal még mindég nem késő enyhébb napokban pótolni egyet, mást, mi talán a méhek szerencsés kitelelése érdekében elmaradt volna.

Jól kezelt méhesben elég gyors munka a betelelés s ha az esztendő jó volt, még kellemes is, mert egy két kiló méz rendesen marad feleslegben a téli készleten felül, mi életműl méheinknél marad. Ez persze csak az ingó szerkezetű kaptárakra áll, mert közönséges parasztkasból nem veszünk el ilyenkor mézet; ennél a sulyából kell megítélni, van-e elég méze télire, ha igen s jó anyja, elegendő népe van, úgy nyugodtan bocsáthatjuk telelőbe, csak arra kell vigyázni, hogy röplyukán egerek be ne hatoljanak s a réseket betapasszuk, továbbá kellő módon védjük meg a tél káros hidege ellen.

Ingó szerkezetű kaptár betelelése kissé körülmenyesebb, de jóval biztosabb is. Ennél szétszedhető keretekben lévén a lépek, egész pontosan meggyőződhetünk mézkészletéről, az anya épségéről, népessége mennyiségéről, lépei minőségéről. A téli fészket a szükséghez képest megszükitjük, azaz lehetőleg meleggé tesszük. Irányadó itt a méhek népessége. Egy erős törzset pl. 16 félkeretre, egy gyengébbet esetleg csak 8-12 keretre telelünk be. Igen gyengét kár telelőbe vinni, ezt jobb egyesíteni egy másikkal.

A felső keretsorba jönnek a telt méhek, az alsóba az egészen vagy részben üres lépek; elhibázott dolog volna csupa mézzel telt kereteket hagyni telelőbe, mert az ilyen lépeken nem szivesen ül a méh, de főleg is, mert rendesen elég mézet hagyunk a méheknek, ha a felső keretek mézzel telvék és méhe is elég van egy törzsnek, ha az alsó keretsorok nagyobbrészt méhvel vannak fedve. Nem rossz azonban az, ha az alsó keretek közül is a leg hátulsó mézeslép, mert tavasszal, ha már ezt kezdik fogyasztani a méhek — miről az ablakon át egy pillantással meggyőződhetünk — úgy jele, hogy mézüik fogytán van s itt az ideje, hogy a méhészt tartalék mézes léppel felsegítse az ilyen szűkölködő törzset.

A méhek maguk rendszeren úgy készítik el téli fészkeiket, hogy azon kevés igazítani valója van a méhésznek, elől a himporos, méhkenyeres lépeket, felül és hátul a mézes lépeket helyezik el, azonkívül minden rést gondosan elzárják, beöntenek illatos propolissal, méhszurokkal. És jobban is teszi a méhészt, ha az ilyen jól elrendezett fészket fel nem szaggatja, nem háborgatja, hacsak nincs aggodalma arra nézve, hogy vagy a méze kevés a törzsnek vagy túl tágas a lakása (sok a felesleges lépe). Előbbi esetben pótolja a mézet, utóbbiban elveszi a felesleges üres vagy mézes lépeket vagyis kiveszi a méhek által elhagyott kereteket oly mérvben, hogy az alsó keretek jobbra méhvel legyenek fedve, a felsők pedig mézzel legyenek tele.

Miután a törzs úgy belülről rendben van, még arról kell gondoskodni, hogy a méhek életéhez szükséges meleg el ne illanjon, a fedődeszkák közt s az ablak körül hézag ne maradjon. Vastag falu, jól kibélelt, pontosan záródó kaptárnál néhány iv ujságpapír jól odanyomva a fedődeszkákhoz és ablakhoz — kivált erősebb törzsnél — megteszi azon szolgálatot, hogy a méhek a hidegtől védve maradnak. Gyengébb, rosszabb kaptároknál vagy sarjuval kell kitömni a mézteret és a költőfészek előtti ürt vagy jól préselt szalmapárnákkal kell borítani felül és hátul a fészket.

A röplyuk télire is nyitva marad, úgy azonban, hogy egerek be ne hatolhassanak rajta, mert ezek nagyon szivesen ütnek fészket a kasban és lakmároznak a mézből, folyton nyugtalanítva a télen magukkal tehetetlen méheket s nem ritkán okozóivá lesznek egész törzsek pusztulásának.

Erős törzseknél veszedelmes a röplyukat tulságosan szűkíteni, főleg ha a röplyuk egy

szinben van a fenékdesszkával, mert az ily röplyuk viasztörmelékekkel, halott méhvel, jéggé tagyott vízzel könnyen eldugul s így levegőhiány és nyugtalanság miatt ép a legszebb törzsek pusztulnak el tavaszra. Az erős törzsek tulságos meleg betakarása egyáltalán nem jó; mert ez nemcsak felesleges, de egyenesen káros is, mivel ez tavasz felé igen korai fiasításra s ezzel kapcsolatosan túl korai kirepülésre izgatja sőt kényszeríti a méheket, mert a fiasításnak szükséges táppép készítéséhez sok víz kívántatik, ilyen pedig nincs a kasban s így rossz időben is kénytelen a méh vizért kirepülni, miközben százával vész el a tavasszal ugyanis nagyértékű méhsereg.

Ha a méhészt mindent lelkiismeretesen el is végzett méhei körül, mi a jó kiteleléshez elég reményt nyújt, még ekkor sem indokolt azon hit, hogy most már tavaszig feléje sem kell nézni méheinek. Igen tanácsos olykor olykor körülnézni még a télfolyamán is a méhesben; nem háborgatja-e valami a méheket, behatolhat-e elegendő levegő a röplyukon, nem található-e valamely gyanus jel, mi a méhészt beavatkozását tenné szükségessé. E gondosság kifizeti magát bőven, mert nem egyszer jelentékeny károsodástól óvhatjuk meg magunkat.

m.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szerda: Szép Ilonka.
Csütörtök: Szép Ilonka.
Péntek: Szép Ilonka.
Szombat: Pesti nők.
Vasárnap: Szép Ilonka.

A mai bemutató.

— Szép Ilonkáról a szerző. —

A színtársulat énekes személyzete már hetek óta nagy buzgalommal készült a Vágó-Szávay-Szabados gyönyörű dalművének a »Szép Ilonka«-nak mai bemutatójára.

A poétikus szövegű és remekül megkomponált zenéjű dalművet az igazgatóság fényes külső kiállításban hozza színre. A címszerepben Haraszthy Micinek bőséges alkalmá nyílik játék-művészetének ragyogtatására, de igen hatásos szerephez jutott Károlyi Leona is, aki az ifju Mátyás szerepét játssza.

Bennünket nagyváradiakat bizonyos lokális érdek is fűz a dalműhöz, melynek librettoját Vágó Géza, a nagyváradi születésű jeles fiatal színművész írta.

A mai bemutató alkalmából érdekesnek tartjuk Szávay Gyulának, a neves poétának, aki a dalmű verseit írta, egy levelét, a mely érdekesen jellemzi a dalművet. A levél amelyet a poéta egy vidéki lap szerkesztőségéhez intézett a következőleg hangzik:

Tekintetes Szerkesztőség! Régi ujságírói vérem minden cseppje megmelegsik, mikor ifju kollegáimnak »Szép Ilonka«-ról szóló szeretetreméltó és dédelgető sorait olvasom. Nagyon köszönöm a magam és társaim nevében. De valamint vissza kell igazitanom. Egyes lapokban úgy olvasom, hogy »Szép Ilonka — Fényes nagy operette.« — Nem a mi kedves, szo id leányunk sem nem fényes, sem nem nagy, sem nem operette. Idillikus, bus szerelmi az — hiszen Vörösmartyhoz — egy megzenésített, dramatizált költemény, mely kerülve kerül az operettivornyák hatásadásait, a szereplőknek nincs módja benne kitörni a stilizált mese hangulatköréből, a kuplékat éneklő honvédpuskáról Goluchovszkyról, köpeniki kapitányról. A darab meglegszik azzal, (és ennél magasabb és nehezebb cél nincs is,) hogy a lelkeket meghassa; lányok, asszonyok, szép lelkű emberek fehér darabja akar lenni. Vannak azért benne derült

jelenetek és alakok, de sem a kor, sem a jelleg ellen nem szabad véteniök, a színpadot Mátyás király mesekoros levegője és Vörösmarthy alakjainak hárfahangos költészete tölti be, mely inkább lemond egyes rutinok kirívó hatásáról, semhogy lényét tapsokért megalázza. Nem »fényes nagy operette« tehát a »Szép Ilonka«, hanem »drámai daljáték« vagy »regényes daljáték«, egy abból a színirodalmi fajból, mely most van születőben. Ezen a néven kérem tehát nevezni. — Hogy pedig ezt kérem, annak semmi más oka nincs, mint az, hogy ha a közönség fényes, nagy zajos operetet vár és egy — bár fényesen kiállított, de más természetű — idillikus darabot kap, első érezte a csalódás, sőt talán a bosszankodás lehet. Tisztelettel Szávay Gyula.

Szobaleány. A kacagató vigjáték tegnapi felfrissítése szép sikerrel járt. Tóth Elek és E. Kovács Mariska remek szerepeikben ragyogtatták minden ötletességüket Krasznay, Angyal Ilka sikere sem maradt mögöttük. Új volt Kovács Margit, a ki kissé szokatlanul mozgott a fiu ruhában, de azért kellemes organuma igen ügyessé tette alakítását s új volt Fehér Gyula is, aki Tihanyi szerepével birkózott meg meglehetősen.

TANÜGY.

Iskolaszéki ülés. Nagyvárad város községi iskolaszékének tagjait a városház bizottsági termében f. hó 29-én csütörtök d. u. 4 órakor tartandó rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1906. november 26. Rimler Károly iskolaszéki elnök.

MULATSÁG.

A Katholikus Legényegylet kolonbálja.

Megvolt. Elmult ez is. A Nagyvárad; Katholikus Legényegylet kolonbálja. A látogatott táncolont Herlicska Nándor, táncmester vezette szeptember 20-tól november 25-éig, Katalin napjáig. E napon mutatták be a jókedvű fiatalok a legvigabb vizsgán eddig szerzett ügyességüket.

A francia négyest 60 pár táncolta. A kolonbál igen látogatott volt s jó sikerrel záródott. — Ezen jól sikerült mulatságon jelen voltak:

Asszonyok: Bereczky Lászlóné, Ocskó Istvánné, Fazekas Lajosné, Kiss Sándorné, Tóth Lajosné, Zsivánovits Antalné, Kudar Józsefné, Gáza Mihályné, Perjesi Györgyné, Madarász Józsefné, Szántai Gyuláné, Kertész Istvánné, Iványi Istvánné, Oláh Lajosné, Popovits Mihályné, Tóth Károlyné, Papp Lászlóné, Tóth Sándorné, Szabó Károlyné, Szandt Jánosné, Szatmári Jánosné, Lipcsei Józsefné, Bódi Józsefné, Bródi Gáborné, Rádúj Péterné, öz. Schenker Gusztávné, öz. Koszta Tivadarné, Imre Lajosné, Bereczki Mihályné, Kmezc Sándorné, Nagy Dánielné, Bányai Lajosné, Kiss Károlyné, Halmi Lászlóné, Zöld Károlyné, Pus-kás Károlyné, Gügner Lajosné, Herlicska Gyuláné, Isó Istvánné, Kiss Antalné, Kauczil Istvánné, Libert Mártonné, Papp Sándorné, Kiss Józsefné, Telegdi Sándorné, Szűcs Ferencné, Nemes Lajosné, Nagy Lajosné, öz. Papp Lászlóné, Barbu Jánosné, Sönberger Dánielné, Argyelán Mózesné, öz. Cijáki Jánosné, Papócsi Endréné (Kakdics), Oláh Józsefné, Simonsits Kálmánné, Plander Jánosné, Nagy Edéné, Czibere Józsefné, Csabay Jánosné.

Leányok: Bereczki Rózsika, Ocskó Erzsike, Fazekas Rózsika, Zsivánovits Rózsika, Kiss Zsuzsika, Tóth Mariska, Popovits Juliska, Kauczil nővérek, Oláh Irénke, Oláh Margitka,

Kudar Mariska, Gózsá Ilonka, Perjési Bözsike, Perjési Irma, Szántai Etelka, Madarász Piroska, Pikó nővérek, Rádúj Annuska, Halmi Erzsike, Murvai Ferike, Tóth Margitka, Iványi nővérek, Papp Szidike, Kertész Miczike, Jóó Ilonka, Keresztény nővérek, Kiss Ilonka, Imre Etelka, Cijáki nővérek, Bródi Annuska, Bereczki Mariska, Kmezc Etelka, Nagy Juliska, Szatmári Margitka, Lipcsei Irénke, Bányai Rózsika, Kiss nővérek, Zöld Erzsike, Puskás Jolánka, Gügner Piroska, Bódi Mariska, Szabó Mariska, Herlicska Rózsika, Libert Mariska, Kiss Jolánka, Tegledi Etelka, Szücs nővérek, Koszta nővérek, Nemes nővérek, Nagy Etelka, Papp Erzsike, Barbu Mariska, Sönberger Annuska, Fudali Irma, Likovics Irma (Vaskóh), Argyelán Erzsike, Ács Gizella, Oláh Jolánka, Mandel Mariska, Plander Mariska, Tóth Vilma, Nagy Juliska, Tolnai Zsuzsika, Csabai Juliska, Tamási Jozefa, Simoncsics Erzsike.

Nevüket szerényen eltakaró öltevők 5 korona 10 fillér felülfizetésére szolgáljon nyugtázásul e helyen való köszönetnyilvánítás.

A nőgyelet theaszurja. A nőgyelet vasárnapról elmaradt theaszurjokat holnap, csütörtökön, azaz e hó 29-én tartják meg a Zöldta-szálló nagytermében délután 5 órakor. Tekintve azt a nemes célt, amelyre a nőgyelet humánus működése irányul, városunk előkelő társadalmá nem fog közönyt tanusítani a nőgyeleti theaszurók iránt. A nőgyelet a közönség nemes szórakozásáról is gondoskodott. A csütörtöki zsur alkalmával Károlyi Leona és Kovács Mariska művésznők, továbbá Mezey Gyula, jeles tárogatóművész fogják szereplésükkel a közönséget szórakoztatni. Ezután pedig míg a közönség jelen lesz, cigányzene fog játszani.

TÁVIRATOK.

Támadás a korona ellen.

Budapest, nov. 27. (Saját tud. távirata) Bécsből írják: A képviselőház ma befejezte a reichsrathi választói rend 42. szakaszának tárgyalását. Sternberg gróf tiltakozik a vita kora berekesztése ellen s hevesen megtámadja Kramarz képviselőt és hazaárulással vádolja. Tiltakozik a magyar királynak a törvényhozásba történt alkotmányellenes beavatkozása ellen s újabb kirohanásokat intézve a korona ellen, megjegyzi, hogy elérkezik egyszer az az idő, hogy a hadsereg a Burg ellen vonul. Miután az elnök több ízben fenyegette, e kirohanás után megvonták tőle a szót.

A horvát országgyűlés.

Zágráb, nov. 27. Az országgyűlés mai ülésén gróf Pejacsevits gróf bán nyilatkozatot tett Chavrak volt helyettes bännak ismeretes körlevéléről, amelyben szó volt arról, hogy Boszniában szerb bizottság működik, melynek Medakovics országgyűlési elnök is tagja. A bán kijelentette, hogy a körlevélben tett vádat egész terjedelmében visszavonja. Azután így folytatta: Ki kell nyilatkozatnom, hogy egyetlen tény, de még csak egy ténynek árnyéka sem forog fenn, amely megerősíthetné azt a vádat, amely miatt a szóban forgó körlevelet megírták.

Z E N E.

Fráter Lóránd hangversenyét közbejött súlyos betegsége miatt kénytelen volt a rendezőség december 12-ikére elhalasztani. A meg-

váltott vagy előjegyzett jegyek 12 ikére érvényben maradnak. A művész kénytelen volt budapesti hangversenyét is elhalasztani, mely a Royal nagytermében tartatott volna meg és már az összes jegyek eladottak. A nagyvárad hangversenye iránt is oly szép az érdeklődés, hogy jegyek már alig kaphatók. A még meglevő néhány jegy Vidor Manó könyvkereskedésében átvethető.

NYILTTÉR.

Vendéglő átvétel!

Van szerencsém tudomására adni a tisztelt vendéglő látogatóknak, hogy a **Szabó féle Körösparti vendéglőt** átvettem és ezt

Komló-kertnek

neveztem.

Izletes magyar konyhával, kitünő hegyi borral állandó frissen csapolt közkedvelt Nagyváradai sörrel továbbá pontos kiszolgálással vezetem.

Főtörekvésem, hogy az igen tisztelt vendégeim részére kellemes szórakozást nyújtsak és polgári árat. — Hetenkint háromszor cigányzene.

Elvállalok mérsékelt áron **társas ebédeket, bankettet, lakadalmat.**

Becses pártfogásukért vagyok, teljes tisztelettel

Bors János,

Komló-kert vendéglős,

Körös-utca 1. szám.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, november 27.

Osztrák hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámitoló bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670.—
Közúti vasut	594.—

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, november 27.

Buza április	14.88	14.45
Rozs április	13.30	13.32
Tengeri ápt. 1907	10.32	10.34
Repeze aug.-ra	26.80	27.—
Zab ápr.-ra	15.00	92.78

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1906 nov. 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	116.50
Magyar koronajárdék 4%	956.0
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	84.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	95.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar gyermek sorsjegy-kölcsön	204.50
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	153.—
Osztrák járdék papirban	90.—
Osztrák járdék ezüstben	100.10
Osztrák korona járdék	117.—
Osztrák járdék aranyban	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	17.60
Magyar hitelbank részvény	814.50
Városi villamosvasut	327.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	679.—
20 frankos frankos (Napoleon) —	14.12
Osztrák-magyar államvasuti részvény	676.50
Német birodalmi márka	19.90
London vista	117.62
Páris vista a	95.45
20 márkás arany	23.50

Marha ártáblázat 1906. évi nov. 26—27.

1 pár I-ső rendű jármos ökör 860—1400 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör 740—900 korona.
1 pár III-ad rendű jármos ökör 650—780 korona.
1 drb fejős tehén 200—500 kor., 1 drb vágó ökör 300—480 kor. 1 drb. vágó tehén 240—400 ökör
1 drb veres borju 42—60 kor. 1 drb. fél éves borju 70—100 kor., 1 drb egy éves borju 80—190 kor., 1 drb két éves borju 100—250 korona. 1 drb hizott sertés 120—122 kor., pár fél éves sertés 38—06 kor., 1 pár egy éves sertés 72—90 kor. 1 pár két éves sertés 130—190 korona. 1 drb. igás ló 170—250 korona. 1 pár ökrébőr 80—100 gor., 1 pár tehénbőr 60—80 kor. 1 pár borjubőr 10—12 kor., 1 pár lóbőr 30—36, korona.

Forgalmi kimutatás 1906 nov. 26—27

Tiszta buza körülbelül 3200 htl — Kétszeres buza 1000 htl Rozs 1800 htl Árpa 600 htl Zab 750 htl Tengeri 700 htl burgonya 140 htl.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUOSKICS GYULA.

Kiadó szálloda.

A Félix-fürdő mellett

B i h a r s z á l l ó

1907. január 1-étől **három egymás utáni évre kiadó.** Értekezhetni **Kernáts Jánossal**, a Püspök-fürdőben.

A Nagyváradai Hitelbank takarékszövetkezet 1907 január 1-én nyitja meg

V-ik évtársulatát.

Beiratkozni már most lehet a szövetkezet helyiségében.

Kossuth Lajos-utca 10. szám.

Belépési felhívás.

A „Polgári takarékszövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett tüzletész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetétí könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltek.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután . . . . . 3—5-ig,
Csütörtök délután . . . . . 3—5-ig.

Özv. Dr. Deákné

Fog műtermében

Lakik: **Nagyvárad Szilágyi-Dezső u. 18.**

A legjobb amerikai porcellánból készít

fogakat,

végez minden ebbe vágó műveletet.

Egy-két jó családból való,
2-3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindentéle bankügyletet,
u. m. **váltókölcsönt nyújt**, jelzálog-
kölcsönt ad kamatokra betétetni elfogad:
könyvre, 5- % mellett és folyószámlára,
valamint folyószámlakölcsönöket nyújt.

Konvertál kölcsönöket előnyös kamatb mellett, előleget nyújt érték-
papirookra, kézi zálogokra stb.

Az intézet **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és
helyisége **Szaniszló-u.** Szaniszló-u.
sarkán Grósz Sándor házában van.

Szálloda átvétel!!

Van szerencsém Nagyvárad város és
Biharmegye n. é. közönségét és a t. utazó
urakat értesíteni, hogy Nagyváradon, a jó hir-
névnek örvendő

„Zöldfa“-szállodát

összes helyiségeivel együtt átvettem s a
szállodát és éttermet

f. évi november 24-én, szombaton
teljesen átalakítva, a t. közönség használatára

megnyitom.

A kávéházi helyiségeket egészen újra be-
rendezve, **f. évi december hó elején**
adom át rendeltetésének.

Mint a most megszűnt «Fekete Sas»
szálloda volt bérlelője, kérem t. vendégeim
pártfogását új vállalatomhoz is, hol főszűlyt
helyezek a kényelemre, figyelmes és első-
rendű kiszolgálásra. Kítettő, izletes konyha
és tiszta, jó italok a nap bármely szakában
rendelkezésre állanak.

A vendégszobákat ujonnan berendeztet-
tem, az emeleti nagy és kis terem ünnepsé-
gek, lakodalmak, bankettek alkalmából elő-
nyösen kibérelhetők.

Magamat a t. nagyközönség jóindulatába
ajánlva vagyok

Kiváló tisztelettel:

HILLINGER MIKSA,

a Zöldfa szálloda bérlelője
Nagyváradon.

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

4%-os magyar koronajáradék
és **4%-os magyar jelzálog sorsjegyek**
s z e l v é n y e i t

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Nagyvárad takarékpénztár.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyaszt-
közönségét, hogy tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillár,** hó nyalos (matti), színes
fényképesz-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyer-
gyánként 1-5 watt fogyasztással.

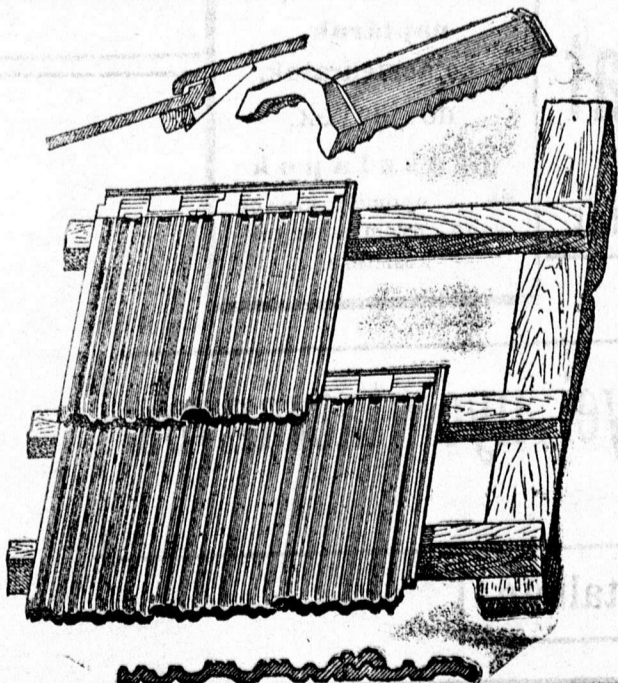
Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ivlámpák áruk mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága évalattja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzává-
szónpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellet

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

ROSENBERG IZSO

impregnált cementfedélcserep gyára,
Nagyvárad.

Ajánlja kitűnően bevált cementfedélcserep gyártmányait.

Évi gyártási képesség 1.000.000 darab.

Piros, fekete és cementszürke színben! Legmesszebb menő szavatosság!

Hófúvásnak és esőnek ellenálló anyag.

Telefon 67. szám.

Jutányos árak!

Telefon 67. szám.

Tisztességes kiszolgálás mellett ajánlunk

részletre

kizárólag jobb minőségű ruházati cikkeket.

Tisztelettel

KLEIN GÉZA és ÖDÖN

confectio és divatáruháza Nagyvárad, Fő-utca, a Széchényivel szemben.

Női, leány, és gyermek-felöltöket, valamint férfi és fiutéli kabátokat és ruhákat készen vagy méret után. Nagy választék mindennemű costum, ruha, pongyola és blouz-szövetekben, ugyszintén finom fekete és világos divatkelmékben. Legnagyobb raktár pamut és cérna-vásznakban, kitűnő kanavász. Raktáron tartunk teljes menyasszonyi kelengyét minden árban, ugyszintén férfi-, gyermek fehérneműt, valamint harisnyákat. — Összes szoba-berendezési cikkek kaphatók, ugymint: ágygarnitúrák, függönyök, paplanok, matrácok stb.

Szőrme áruk, barkettek és trikot alsó szoknyák.

Gyászruhák megrendelhetők, 6 óra alatt elkészíttetnek.

Olcsó árak!

Tessék meggyőződni!

Olcsó árak!

AMERIKAI ÁRUHÁZ

Nagyvárad, Olaszi, Fő-u. Bazár épület.

 Nagyvárad legnagyobb áruháza.

Mindenki kellemesen van meglepve, annak a gyönyörű nagy raktárnak a szemlélésében, melynek tulnyomó része most érkezett s **őszi újdonságokban** igazán első helyen áll. — Ugyszinte minden diszítési és hozzá való cikkekben mesés nagy raktár van.

 Olcsó árak tekintetében pedig felülmúlhatatlan.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

 raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.